

LEGAL REGULATION OF CIGARETTE SMUGGLING IN POLAND AND UKRAINE - LEGAL AND COMPARATIVE ANALYSIS BASED ON STATISTICAL DATA OF THE BORDER GUARD DEPARTMENT OF THE BUG RIVER

REGULACJA PRAWNA PRZEMYTU PAPIEROSÓW W POLSCE I NA UKRAINIE – ANALIZA PRAWNO-PORÓWNAWCZA OPARTA O DANE STATYSTYCZNE NADBUŻAŃSKIEGO ODDZIAŁU STRAŻY GRANICZNEJ

Przemyt papierosów jest najczęstszym spotykanym zjawiskiem funkcjonującym na granicach polsko-ukraińskich. Przemyt to niewątpliwie zjawisko związane z obrotem towarami lub usługami między państwami. Zasadniczym celem każdego przemytu jest z pewnością zatajenie przed organami państwa faktu dokonywania tego obrotu lub zatajenie części z istotnych okoliczności dotyczących tego obrotu. Jednakże przemyt to niewątpliwie zjawisko różnorodne. Może on bowiem dotyczyć towarów, którymi obrót jest zabroniony przez prawo (np. narkotyki, towary podrobione) lub towarów, które są przedmiotem legalnej wymiany handlowej, ale które z przyczyn fiskalnych stają się przedmiotem przemytu [4, s. 117]. Istnienie takiego zjawiska wiąże się często z szybkimi, ale dość ryzykownymi możliwościami zarobkowymi. Niekiedy sytuacja jest na tyle poważna, żeby móc mówić o procesach zintegrowanych, zaplanowanych oraz bardzo dobrze przemyślanych, a działających w postaci przestępczych grup zorganizowanych zajmujących się przemytem papierosów, tytoniu, czy nawet różnego rodzaju narkotyków. Autorka w swoim artykule pragnie skupić się na ogólnej charakterystyce przemytu, a także na polskim oraz ukraińskim uregulowaniu prawnym dotyczącym przemytu papierosów. Ponadto chce odnieść się do planowanych zmian w ustawodawstwie ukraińskim mającym na celu zaostrzenie sankcji karnych za przemyt papierosów. Ma również na celu przeanalizowanie danych statystycznych pochodzących z Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Przedmiotem tego procederu jest bowiem towar legalnie występujący w obrocie, a samo zjawisko skierowane jest przede wszystkim przeciwko interesom fiskalnym państwa, w którym towar przemycony jest wprowadzany do obrotu. Towar przemycony, wprowadzony do obrotu, z uwagi na brak «narrzutów» podatkowych ma cenę niższą od ceny towaru tego samego rodzaju, występującego w legalnym obrocie, co czyni go atrakcyjnym dla potencjalnych konsumentów. Kupujący przemycony towar uzyskuje więc towar tego samego rodzaju, ale za zdecydowanie niższą cenę. W konsekwencji, nabywca np. przemyconych papierosów, choć ma świadomość uczestniczenia w nielegalnym procederze, nie czuje się przestępcą, gdyż nabywa on towar, który zasadniczo nie jest towarem nielegalnym. Sama zaś świadomość pośredniego godzenia w interesy fiskalne państwa (konsument nie jest przecież podatnikiem podatku akcyzowego) nie jest wystarczającym czynnikiem, który powodowałby ogólne społeczne potępienie, tak jak to ma miejsce w przypadku wprowadzania do obrotu substancji odurzających [4, s. 120]. Odnosząc się do celu przemytu celnego papierosów warto wspomnieć, że jest to zarówno kusząca cena na rynku polskim, gdzie papierosy bez akcyzy lub nielegalnie sprzedawane są znacznie tańsze od polskich wyrobów tytoniowych, a taki sprzedawca w porównaniu do rynku ukraińskiego może zarabiać nawet dwukrotnie. Cena ta może być pomniejszona o nawet $\frac{1}{4}$ lub $\frac{1}{2}$ wartości oryginalnych polskich produktów tytoniowych, chociaż zdaniem autorki jakość tych papierosów może znacząco różnić się od tych legalnie produkowanych w kraju, gdyż nawet sam proces produkcji papierosów w Polsce a na Ukrainie może różnić się znacząco ze względu na wprowadzane standardy jakości, ograniczenia np. substancji smolistych itp. Przy przemycie tego rodzaju towarów występuje niejednokrotnie specyficzny związek między sferą nielegalną (przemyt) a sferą legalną (np. transport). W procesie przewozu nielegalnych papierosów uczestniczą firmy

transportowe, posiadające legalne zezwolenia, których niejednokrotnie udział w tym procederze może być uznany jako nieświadomy. Oczywiście, występują tu także firmy transportowe zajmujące się świadomie tego rodzaju zleceniami lub których kierowcy są częścią struktur, zajmujących się międzynarodowym handlem przemycanymi papierosami. Problematyka trudnej do jednoznacznej oceny roli transportu międzynarodowego dotyczy tylko masowego przewozu przemycanych papierosów między krajami ich pozyskania a krajem docelowym. W procesie przewozu papierosów na właściwym rynku lokalnym, zaangażowani są bowiem zasadniczo nieprofesjonalni ochotnicy lub osoby zaangażowane w sieć lokalnych dystrybutorów [2, s. 291-292].

Polski ustawodawca uregulował odpowiedzialność za przemyt celny w art. 86 Kodeksu Karnego Skarbowego (KKS) [10]: «§ 1. Kto, nie dopełniając ciążącego na nim obowiązku celnego, przywozi z zagranicy lub wywozi za granicę towar bez jego przedstawienia organowi celnemu lub zgłoszenia celnego, przez co naraża należność celną na uszczuplenie, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności, albo obu tym karom łącznie. § 2. Tej samej karze podlega sprawca, jeżeli przemyt celny dotyczy towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa». Literatura rozróżnia przemyt w znaczeniu formalnym i materialnym. Ten pierwszy polega na uchylaniu się od kontroli celnej, drugi zaś ponadto na przemieszczaniu przez granice określonych wartości czy towarów wbrew zakazowi lub bez kontroli. Przemyt skutkujący narażeniem na uszczuplenie należności celnej ma charakter materialny (skutkowy) i bezpośrednio godzi w mienie Skarbu Państwa oraz Wspólnot Europejskich, natomiast ten, który dotyczy towaru, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa stanowi typ formalny z tzw. abstrakcyjnego narażenia, który nie godzi bezpośrednio w mienie wierzycieli daninowych, lecz raczej w szerszej pojęty ich interes gospodarczy. W obu tych postaciach przemyt ma charakter powszechny [11]. Przedstawienie towarów organom celnym – oznacza powiadomienie organów celnych o przybyciu towarów do urzędu celnego lub innego miejsca wyznaczonego lub uznanego przez organy celne oraz o dostępności tych towarów do kontroli celnych [1]. Przemyt celny w swej podstawowej postaci może wystąpić w dwóch formach, tj. narażenia na uszczuplenie należności celnej (art. 86 § 1 KKS) albo przywozu lub wywozu za granicę towaru, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa (art. 86 § 2 KKS) [7]. Przedstawione zatem dwie odmiany tego czynu zabronionego oparte są na kryterium rodzaju towaru, tj. z art. 86 § 1 KKS dotyczącego towaru, na którym ciąży należność celne i z art. 86 § 2 KKS dotyczącego towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa [6, s. 10-12]. W przypadku zatem przywiezienia wyrobów akcyzowych z Ukrainy bez uprzedniego oznaczenia znakami akcyzy, przedmiotowy towar traktowany jest jako przedmiot czynu zabronionego, polegającego na wprowadzeniu wyrobów akcyzowych bez prawidłowego znaku akcyzy. Takie zachowanie realizuje znamiona czynu zabronionego z art. 63 § 2 k.k.s., pozostającego w kumulatywnym zbiegu z przepisami art. 86 § 1 k.k.s. (przemyt celny) oraz art. 54 § 1 k.k.s. (uchylanie się od opodatkowania) [8]. Zgodnie z orzecznictwem, przedmiotem deliktu skarbowego z art. 86 § 1 KKS może być tylko towar legalnie nabyty za granicą, nie zaś w drodze przestępstwa, albowiem nie można na sprawcę przestępstwa nakładać obowiązku samodenuncjacji. Ponadto przedmiotem tego czynu może być tylko towar, dla którego Polska jest krajem docelowym [12].

Przemyt papierosów jest jednym z tych czynów zabronionych, które w świetle przepisów prawa karnego skarbowego mogą być kwalifikowane zarówno jako wykroczenie, jak i przestępstwo. Wykroczenie skarbowe jest wtedy, gdy kwota uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej albo wartość przedmiotu czynu nie przekracza 5-krotnej wysokości minimalnego wynagrodzenia [5] w czasie popełnienia czynu zabronionego (czyli w 2020 r. – 13 600 zł). Natomiast kara grzywny orzeczona za wykroczenie skarbowe może być wymierzona od kwoty 260 zł (1/10 minimalnego wynagrodzenia) do kwoty 52 000 zł (20 x minimalne wynagrodzenie) [16]. Do przestępstwa skarbowego dochodzi, gdy kwota uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej albo wartość przedmiotu czynu przewyższa 5-krotną wysokość minimalnego wynagrodzenia (czyli w 2020 r. wynosi więcej niż 13 600 zł) w chwili popełnienia czynu zabronionego.

Grzywna oparta na systemie stawek dziennych ma zapewnić sprawiedliwość kary przez jej powiązanie z sytuacją ekonomiczną sprawcy. Liczba stawek dziennych ma odzwierciedlić wagę przestępstwa skarbowego. Dyspozycje co do oznaczenia wielkości orzeczonych stawek określa ustawa, a konkretnie art. 23 KKS [1]. W przypadku orzeczenia kary grzywny za przestępstwa skarbowe, zgodnie z art. 23 KKS [10], sąd określa liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki dziennej. Jeżeli kodeks karny skarbowy nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10, a najwyższa 720. Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe. Niemniej jednak, stawka dzienna nie może być niższa od jednej trzydziestej części minimalnego wynagrodzenia ($2.600 \text{ zł}/30 = 87 \text{ zł}$) ani też przekraczać jej 400-krotności ($400 \times 87 \text{ zł} = 34.800 \text{ zł}$). A zatem, w 2020 r. stawka dzienna mieści się w granicach kwot: od 87 zł do 34 800 zł. Kara grzywny może być natomiast orzeczona w granicach kwot: od 870 zł (10 stawek dziennych \times 87 zł) do 25 056 000 zł (720 stawek \times max stawkę dzienną tj. 34 800 zł) [16]. W przypadku przemytu papierosów bez akcyzy sprawca będzie odpowiadał również za przestępstwo z art. 63 § 2 KKS, według którego za sprowadzanie na terytorium kraju wyrobów akcyzowych bez ich uprzedniego oznaczenia znakami akcyzy grozi kara grzywny do 720 stawek dziennych albo kara pozbawienia wolności do lat 2, albo obie te kary zasądzone łącznie [10].

Z kolei przechodząc do aktualnie obowiązującego systemu prawnego Ukrainy należy przedstawić dwa kluczowe artykuły odnoszące się do zagadnienia przemytu papierosów. Pierwszym z nich jest art. 204 Kodeksu Karnego Ukrainy, który stanowi: «Nielegalne nabycie w celu sprzedaży lub przechowywania w tym celu, a także sprzedaż lub transport w celu sprzedaży nielegalnie wyprodukowanych alkoholi etylowych, destylatów alkoholowych, napojów alkoholowych, piwa, tytoniu, tytoniu, przemysłowych substytutów tytoniu, paliwa lub innych wyrobów akcyzowych - podlega karze grzywny w wysokości od pięciu do dziesięciu tysięcy niepodlegających opodatkowaniu dochodów minimalnych, wraz z konfiskatą i zniszczeniem nielegalnie wyprodukowanych towarów» [9].

Natomiast art. 483 Kodeksu Celnego Ukrainy dotyczy: «1. Przemieszczenia lub działania mające na celu przemieszczanie towarów przez granicę celną Ukrainy z ukryciem przed kontrolą celną, to znaczy przy użyciu specjalnie wykonanych magazynów (kryjówek) i innych środków lub metod, które utrudniają wykrycie takich towarów, lub poprzez nadanie jednemu towarowi wyglądu innych lub z przedłożeniem organowi celnemu jako podstawy do przemieszczania towarów podrobionych dokumentów lub dokumentów uzyskanych nielegalnie lub zawierających nieprawdziwe informacje o nazwie towaru, jego masie (z zastrzeżeniem dopuszczalności straty w odpowiednich warunkach przechowywania i transportu) lub ilość, kraj pochodzenia, nadawcy i/lub odbiorcy, liczbie miejsc ładunku, ich oznaczenia i numery, fałszywe informacje niezbędne do określenia kodu produktu według UES FEA i jego wartości celnej - pociągają za sobą grzywnę w wysokości 100 procent wartości towarów - bezpośrednie naruszenie przepisów celnych przy konfiskacie tych towarów, a także towarów, pojazdów ze specjalnie wykonanymi magazynami (skrytkami) używanych do transportu towarów - bezpośrednie naruszenie przepisów celnych przez organy celne Ukrainy.

2. Działania przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu, popełnione przez osobę, która w ciągu roku była odpowiedzialna za popełnienie przestępstwa przewidzianego w niniejszym artykule lub w art. 482 niniejszego Kodeksu, obejmują nałożenie grzywny w wysokości 200 procent wartości towarów - bezpośrednie naruszenie przepisów celnych przy konfiskacie tych towarów, a także towary, pojazdy ze specjalnie wykonanymi składami (skrynkami) używane do transportu towarów - bezpośrednie naruszenie przepisów celnych przez organy celne Ukrainy» [3]. W tym konkretnym artykule ustawodawca Ukraiński określił sytuację, w której dochodzi do celowego ukrycia przewożonego towaru oraz grożącej kary za popełnienie tego czynu. Ciekawą sankcją zdaniem autorki jest ta określona w punkcie 2, który stanowi, że jeśli osoba w ciągu roku popełnia tzw. recydywę to wymiar kary obejmuje 200 procent wartości towarów oraz konfiskatę towarów oraz pojazdów, które mają specjalnie wytworzone skrytki. Jest to dwukrotność normalnego, podstawowego uregulowania w przypadku recydywisty. Ma to na celu zapobieganie powtórnemu przestępstwu przez tą samą osobę, a jeśli je popełni odczuje jej dotkliwsze skutki karne w postaci większej wysokości grzywny.

Ponadto w art. 376 Kodeksu Celnego Ukrainy możemy znaleźć limity i zasady możliwego przywożenia, importowania określonych towarów na teren Ukrainy. Zgodnie z tym artykułem: «1. Przywóz na obszar celny Ukrainy napojów alkoholowych i tytoniu przez obywateli w wieku poniżej 18 lat jest niedozwolony.

2. Obywatele w wieku powyżej 18 lat mogą importować napoje alkoholowe i tytoń na obszar celny Ukrainy w bagażu podręcznym lub towarzyszącym bez opłaty celnej i bez pisemnego zgłoszenia w następujących ilościach na osobę:

1) 200 papierosów lub 50 cygar lub 250 gramów tytoniu lub tych artykułów w zestawie o łącznej masie nieprzekraczającej 250 gramów;

2) 5 litrów piwa, 2 litry wina, 1 litr alkoholi (zawartość alkoholu powyżej 22%) napojów alkoholowych.

3. Napoje alkoholowe i tytoń, niezależnie od ich ilości, nie są zwolnione z ceł, jeżeli osoba importująca je na obszar celny Ukrainy nie przebywała na Ukrainie przez mniej niż 24 godziny» [3]. Wprowadzenie takiej regulacji umożliwi służbom celnym kontrolę poszczególnych transportów, dzięki tym ramom łatwiej ocenić co jest zgodne z prawem, a co już wykracza poza jego granice. Jeżeli ktoś celowo zgłasza dopuszczalną ilość, a okazuje się, że posiada znacznie większe ilości to może być to kwalifikowane jako próba przemytu.

Na stronie ukraińskiego portalu epravda.com.ua opublikowano dane dotyczące strat państwa w wyniku nielegalnego handlu papierosami. Każdego dnia ciężarówki zapakowane papierosami są nielegalnie wywożone z Ukrainy. Zysk jednego takiego wagonu wynosi pół miliona euro. To dobry zysk dla nielegalnych firm, które według KPMG Ukraina zajmują 1. miejsce wśród krajów, które dostarczają nielegalne papierosy do Unii Europejskiej [14]. Dla przemysłu tytoniowego nielegalny handel jest jednym z największych problemów. 2,5 mld UAH strat budżetu państwa i 250 mln euro funduszy pomocniczych [14]. Jest to ogólny roczny wolumen nielegalnego handlu papierosami na Ukrainie w 2018 r. [14]. W tym samym roku średnia krajowego rynku nielegalnego handlu papierosami wzrosła do 3,7% [14].

Państwowa Służba Celna wraz z Ministerstwem Sprawiedliwości pracowała nad projektem ustawy «W sprawie kryminalizacji przemytu towarów objętych podatkiem akcyzowym», który jest obecnie zatwierdzany przez Gabinet Ministrów Ukrainy. Zaprezentowany zostanie on na posiedzeniu, po którym dokument pojawi się w Radzie Najwyższej Ukrainy [13]. W tej sprawie wypowiedział się Szeff Państwowej Służby Celnej Maksym Nefedow: «Jesteśmy zwolennikami kryminalizacji przemytu, a UE to popiera. Teraz rozmawiamy z Ministerstwem Sprawiedliwości, które uważa, że tekst powinien być napisany poprawnie, ponieważ postępowanie administracyjne jest znacznie szybsze niż postępowanie karne. Postępowanie karne naprawdę trwa latami. Istnieją zupełnie inne standardy dowodowe. Dlatego stanowisko, że w naszej konkretnej rzeczywistości z naszymi specyficznymi sądami zmiany mogą doprowadzić do tego, że na papierze wszystko będzie wyglądać ostrzej (zakład karny, konfiskata ...), ale w rzeczywistości rezultaty będą gorsze. Przygotowaliśmy już jedną ustawę o kryminalizacji. Otrzymaliśmy uwagi i pracujemy teraz z UE nad przygotowaniem drugiej wersji ustawy. O ile mi wiadomo, Biuro Prezydenta aprobuje takie stanowisko». Według niego odpowiedzialność karna powinna być stosowana do wystarczająco wysokiej wartości przemycanego towaru [19].

Według informacji opublikowanych w serwisie rynekwschodni.pl wynika, że o wprowadzenie nowego prawa Ukrainę upomina się Unia Europejska, a kryminalizacja przemytu tytoniu jest częścią układu stowarzyszeniowego między Kijowem a Brukselą [18]. Ponadto, ustawa o kryminalizacji nielegalnie importowanych wyrobów akcyzowych przewiduje znaczny wzrost grzywnien za przemyt [18]. Maxim Nefyodov przedstawił propozycję sankcji za przemyt przez granicę celną Ukrainy. W przypadku pierwszego naruszenia zaproponowano nałożenie 3–5 tysięcy minimalnych podatków (od 51 do 85 tysięcy UAH) konfiskatą towarów [13]. W przypadku powtarzającego się naruszenia kara wzrośnie do minimum 5-10 tysięcy (z 85 do 170 tysięcy UAH) [13]. Wreszcie za przestępstwo popełnione przez zorganizowaną grupę proponuje się ukaranie grzywną w wysokości minimum 15–25 tysięcy (od 255 do 425 tysięcy UAH) [13].

Gabinet Ministrów Ukrainy wprowadzi na wiośnię elektroniczny znaczek akcyzowy w celu śledzenia nielegalnych papierosów. Wraz z układem o stowarzyszeniu Ukraina zobowiązała się do podwyższenia akcyzy na poziom europejski, dlatego od 2015 r. ceny papierosów rosną. Do 2025 r.

Ukraina planuje podwyższyć podatek akcyzowy do 90 euro za 1000 papierosów, co stanowi minimum w UE. Aby osiągnąć tę wartość, podatek akcyzowy należy podwyższać o 20% rocznie. Prowadzi to do wzrostu ceny o 5-7 UAH za opakowanie. Chcąc zaoszczędzić pieniądze, ludzie przechodzą do taniego segmentu. Według analityka gospodarczego Aleksieja Buriachenko: «Podwyższenie ceny paczki papierosów zmniejsza popyt na legalne produkty. Ludzie przechodzą na podrabiane towary, które albo są przemywane przez organy celne, albo produkowane bezpośrednio na Ukrainie zarówno w legalnych, jak i nielegalnych fabrykach – bez znaków akcyzy». Międzynarodowe firmy jak Philip Morris, JTI Ukraina, British American Tobacco i Imperial Tobacco produkują wspólnie około 90% papierosów na Ukrainie. Przewodniczący parlamentarnej komisji ds. Finansów, podatków i ceł stwierdził, że: «Dziś nielegalny rynek tytoniu stanowi około 7% całego rynku». W ubiegłym roku budżet otrzymano z akcyzy na wyroby tytoniowe na Ukrainie w wysokości 43 mld UAH, choć oczekiwano 56,7 mld UAH. Jednocześnie nieznacznie wzrosły podatki akcyzowe na papierosy importowane na Ukrainę – 1,1 miliarda UAH w porównaniu do szacowanych 970 milionów UAH. Koszt papierosów jest wysoce zależny od przepisów rządowych – podatków, takich jak akcyza, podatek od wartości dodanej, podatek od sprzedaży detalicznej. Według branży 70% kosztu paczki papierosów to podatki. Na spotkaniu z funkcjonariuszami organów ścigania, przewodniczącym komisji profilowej w Radzie Najwyższej, szefami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Finansów, służb podatkowych i celnych, które odbyło się 11 lutego 2020 r., podjęto kilka ważnych decyzji. Przede wszystkim muszą powstać grupy operacyjne przedstawicieli Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, policji, policji podatkowej, służby celnej do zwalczania przemytu wyrobów tytoniowych, naruszeń prawa i producentów wyrobów tytoniowych oraz hurtowników i detalistów. Zarówno kryminalizacja przemytu, jak i zmiana administracji lokalnej opłaty są zawarte w memorandum podpisanym przez rząd. Jednakże nie brakuje również negatywnych komentarzy wobec proponowanych zmian, starszy ekonomista SASE Vladimir Dubrowski twierdzi, że: «Przemyt towarów podlegających akcyzie był kryminalizowany do 2011 r., Ale nie zadziałał. Przemyt kwitł, prawie nie było skazanych na podstawie tego artykułu. Dlatego te środki raczej nie będą miały znaczącego wpływu na sytuację, chociaż niewielki wpływ branży będzie odczuwalny». Przemysł musi w końcu otrzymać przewidywalne i jasne, wysokiej jakości regulacje [15].

Odnosząc się do oficjalnych statystyk Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej przedstawię dane dotyczące przemytu papierosów i wyrobów tytoniowych w latach 2014-2019 [17]. Tabele poniżej stanowią opracowanie autorskie, dane dotyczą ujawnionych towarów na odcinku granicy z Ukrainą.

PAPIEROSY/ SZT		
ROK	ILOŚĆ	WARTOŚĆ W ZŁ
2019	11 794 020	8 279 166,16
2018	15 356 781	10 564 697,49
2017	21 111 334	14 352 962,65
2016	31 011 918	20 596 875,46
2015	27 439 012	17 638 119,98
2014	25 332 323	15 009 186,70

Tabela 1. Przemysł papierosów w latach 2014-2019. Oprac. autorskie na podst. danych statystycznych Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

TYTOŃ (SUSZ/ KRAJANKA) / KG		
ROK	ILOŚĆ	WARTOŚĆ W ZŁ
2019	25,351	6 510,40
2018	50,2	4 869,89
2017	5,998	1 149,98
2016	1 599,80	735 166,85
2015	Brak danych	Brak danych
2014	Brak danych	Brak danych

Tabela 2. Przemysł tytoniu w latach 2014-2019. Oprac. autorskie na podst. danych statystycznych Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Oprócz tego w 2019 r. ujawniono na odcinku granicy z Ukrainą przemyt wkładów tytoniowych Heets w liczbie 100 328 szt., o łącznej wartości 65 510,40 zł. Z kolei w 2018 r. wykryto 42 kg melasy tytoniowej, jej wartość szacowana jest na 28 757,50 zł oraz 6 kg tytoniu do fajki wodnej o wartości 3 840 zł [17]. Podsumowując można zaobserwować spadek ilości przemytu papierosów w ciągu analizowanych 5 lat, choć w 2015 r. zanotowano wzrost w porównaniu do 2014 r. Natomiast dane dotyczące tytoniu są nierównomierne, liczby są różnorodne, przez co nie można opisać jakiejś tendencji. Jednakże spadek ilości przemyconych papierosów być może wynika z sukcesywnych działań polskiej straży granicznej oraz jej współpracy z Policją, ponadto zaostrenie wymiaru odpowiedzialności karnej lub spadku zainteresowania produktami pochodzącymi z przemytu, co nie zawsze wiąże się z ich gorszą jakością, lecz lepszą ceną na czarnym rynku.

Podsumowując, skala przemytu papierosów – choć wykazuje tendencję malejącą - nadal powoduje kolosalne straty dla państwa, zarówno polskiego, jak i ukraińskiego, stąd omówienie tej problematyki było uzasadnione. Trzeba stanowczo walczyć z tym i wykrywać jak najwięcej takich prób, a także rozpracowywać grupy zajmujące się już zorganizowaną działalnością, często jest to utrudnione ze względu na to, że taka działalność obejmuje dwa państwa, kontakty co najmniej dwóch narodowości, a możliwości ścigania kończą się wraz z granicą państwa, a jedyne co zostaje to przekazać informacje służbom drugiego kraju lub wejść w europejski tryb ścigania. Jednakże, aby tego dokonać należy np. wydać przy tym europejski nakaz aresztowania, ale przede wszystkim organy danego państwa muszą mieć konkretne dowody. Przymy papierosów jest na pewno procesem złożonym oraz niejednorodnym, a osoby zajmujące się tym często próbują obejść kontrole na różne możliwe sposoby poprzez tworzenie specjalnych przestrzeni niewidocznych dla funkcjonariuszy, tzw. skrytek. Przez co przemytnicy przechodzą «samych siebie» w próbach udoskonalania swoich pojazdów. Na spadek ilości przemyconych papierosów oraz tytoniu może mieć skuteczność służb jak również poważne sankcje karne lub nieopłacalność ponoszenia tak sporego ryzyka. Ponadto, warto zwrócić uwagę na to, że w Polsce każdorazowy wzrost minimalnego wynagrodzenia powoduje równoczesny wzrost zakresu odpowiedzialności w ramach wykroczenia czy przestępstwa. W tym przypadku ramy wykroczenia, którego czyn zabroniony ma nie przekraczać 5-krotności wysokości minimalnego wynagrodzenia w 2019 r. były niższe niż w obecnym. Powoduje to, że w ramach wykroczenia możemy przemyścić np. większą ilość papierosów niż w roku ubiegłym i mieścimy się w tej sytuacji w ramach zagrożenia wykroczeniem, a nie przestępstwem. Zdaniem autorki ta regulacja wymaga niewielkiej korekty ustawodawcy, aby nie zwiększać możliwości przemytu oraz nie zachęcać potencjalnych osób do podejmowania się tego zajęcia.

Bibliografia

1. Bojarski M., *Szczególne dziedziny prawa karnego. Prawo karne wojskowe, skarbowe i pozakodeksowe. System Prawa Karnego*, t. 11, 2018, Legalis.pl.
2. Courakis N., *Financial Crime Today: Greece as European Case Study*, «European Journal on Criminal Police and Research» 2001, vol. 9.
3. Kodeks Celny Ukrainy, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (dostęp: 21.04. 2020 r.).
4. Oczkowski T., *Karnoprawna ocena przemytu papierosów*, «Prokuratura i Prawo» 2010, t. 9.
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz.U. poz. 1778).
6. Skowronek A., Skowronek G., *Pierwotne i wtórne aspekty przemytu celnego*, cz. 1, «Gazeta Sądowa» 2004, nr 3.
7. Skowronek G., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2020, Legalis.pl.
8. Skowronek G., *Z problematyki zmian w prawie karnym skarbowym po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, Cz.PKiNP 2005/1/5, Lex.pl.
9. Ustawa Ukrainy «O zmianach w Kodeksie podatkowym Ukrainy i niektórych innych ustawowych aktach ustawodawczych Ukrainy w sprawie poprawy zarządzania i zmiany stawek

indywidualnych podatków i opłat» (N 2628-VIII z 23.11.2018); <https://zakon.rada.gov.ua/go/2628-19> (dostęp: 21.04. 2020).

10. Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks Karny Skarbowy (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 19 z późn. zm.).

11. Wilk L., Zagrodnik J., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, wyd. 4, Warszawa 2018, Legalis.pl.

12. Wyrok SA w Poznaniu z 6 listopada 2000 r., II Aka 430/00, OSA 2002, Nr 7, poz. 57.

13. <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/tamozhnja-gotovitsja-k-kriminalizacii-kontraband-360812/> (dostęp: 19.04.2020).

14. <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/12/12/643505/> (dostęp: 19.04.2020).

15. <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2020/02/14/657057/> (dostęp: 19.04.2020).

16. <https://gov.legalis.pl/wyzsze-kary-za-przestepstwa-i-wykroczenia-skarbowe-w-2020-r/> (dostęp: 19.04.2020).

17. <https://nadbuzanski.strazgraniczna.pl/nos/komenda/granice/statystyki/statystyki-zbiorcze/15885,Statystyki-zbiorcze.html> (dostęp: 19.04.2020).

18. <http://www.rynekwschodni.pl/news/Beda-karac-za-przemyt-tytoniu,2141/> (dostęp: 19.04.2020).

19. <https://www.ukrinform.pl/rubric-economy/2873082-na-ukrainie-chca-kryminalizowac-przemyt-przygotowuja-ustawe.html> (dostęp: 19.04.2020).

Patryk Frąckowiak

*Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu
im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni
student 3 roku Prawa (Polska)*

BULLION COINS AS AN INVESTMENT DURING THE COVID-19 PANDEMIC. LEGAL ANALYSIS

ZŁOTE MONETY BULIONOWE JAKO FORMA INWESTYCJI W CZASACH PANDEMII COVID-19. ANALIZA PRAWNA

1. Wprowadzenie

W 2020 r. podczas pandemii COVID-19 w Europie cena złota osiągnęła w najwyższym punkcie astronomiczną cenę 7304,76 zł/1oz (1546,10 USD), bijąc rekord z 2019 r. o ponad 1000 zł, co sprzyjałoby inwestycji lub zabezpieczeniu własnego kapitału przed ewentualnymi skutkami pandemii COVID-19, co więcej Bank of America szacuje, że cena złota powinna wzrosnąć od 2000 USD do 3000 USD. Narodowy Bank Polski [23], który emituje złotą monetę [20, art. 31] «Orzeł Bielik» zarabia na marży, która jest stała i wynosi 13,04% [2].

Tabela przedstawia tygodniową zmianę ceny monety ww., ceny rynkowej złota wg NBP oraz marży. Opracowanej na podstawie danych statystycznych NBP.

Data (co tygodniowa poniedziałek)	Cena monety «Bielik»	Cena złota za 1oz	Marża NBP
03.02.2020	7103,64	6177,08	926,56
10.02.2020	7042,84	6124,21	918,63
17.02.2020	7109,01	6181,75	927,26
24.02.2020	7486,69	6510,16	976,53
02.03.2020	7266,73	6318,90	947,83
09.03.2020	7401,21	6435,83	965,38
16.03.2020	7021,03	6105,24	915,79
23.03.2020	7286,4	6336,00	950,40
30.03.2020	7648,7	6651,05	997,65
06.04.2020	7863,65	6837,96	1025,69

Źródło: Archiwalne dane Narodowego Banku Polskiego [1].